

que vaig fer en el poble mateix, 1958, XII, 37-39.

MENCIONS ANT. 975: *Meserago*, (Monsalv. XI, 22); 1093: «Villabertrandi, eccl. Ste. Marie de *Ulmo*, eccl. Sti. Martini de *Mesaracho*, eccl. Sti. Cipriani de *Molletto*» (Villan., *Vi.Lit.* xv, 222); *S.XII-XIII*, doc. antedatada que fou atribuït a l'a. 844: *Maseracho* (Vill., *Vi.Li.* XIII, 227.18); 1247: *Meserachum* (Monsalv. XII, 211); 1340: *Mesereacho* (*BDLC* VII, 114); 1360: *Meseracho* (Alsius, p. 165).

HOMÒNIMS. A Conflent 1186, te. d'Orbanyà: «ad moleres de *Marasag*, in rivo de Faia de *Marasag*»; 1346: «loco vocato *Meresach*»; en un document rossellonès, i 1561: «Affr. ab lo peyró de *Mariach* dels dechas» doc. d'Orbanyà (*InvLC. petró, decs* designen tots dos una fita termenal). Resulta de metàtesi *Meserach* > *Meresach*; o, en part, evolució *Mesrac* > *Meirac* > *Meriach*.

ETIM. MISERICIUM, deriv. en -ACUM del NP romà ben conegut MISERIUS, de la família del ll. *miser*, -ra, -rum, *miserari* etc. Del qual vénen molts NLL occitans. Entre ells, dos *Mazerac* a l'Aude, te. Montferrand i Lasbordes, documentat *Mezeraco* 1460 etc.; i *Mezeran*, te. Pexiorà (*Meserain* 1194 etc.) (Sabarthès); 5 *Mazairac*, *Meseyrà* etc. en el Cantal (Amé, *Di.Top.*); i altres *Maseiran*, etc. al Gard, Drome, Aveyron etc. (Skok). No hi ha cap raó per vacil·lar entre això i MACERIUS, pel qual s'inclinaria Aebischer (*Top.* L54), però descartat per la fonètica catalana, que d'aquest n'hauria fet **Maðirac* i després **Mairac* o *Maurac*.

En apèndix tractem d'un parònim empordanès, ben veí però de forma i origen distints. EL MORASSAC, veïnat agre. a Peralada, uns 5 o 7 k. al SE. de Peralada. És *murásak* amb s sorda, avui més comú dir-ne *La Salanca* o *Can Salanca* (XXII 66, 67) (*Morasac* és grafia err. del *N.C.E.C.* 1ª edició, ja esmenada en la 2ª).

MENCIONS ANT. 1226: *Morazago* (*BABL* IV, 417); 1267: «in via qua itur apud *Moraciacum*» (Monsalv. XII, 211); 1323: *Morazacho* (*BABL* IV, 479); d'on un NP, en doc. valencià a. 1285: ordre al justícia de Xàtiva que s'asseguri de Joan de Garriga i fills, de *Morasach*, que havien injuriat En Ponç de Malferit. (Mtz.Fdo., *Doc.Val.ACA.* n. 2281).

Suposarem com a epònim de *Morassac* un **MAURACIUS* derivat de la família de MAURUS o bé MAURICIUS, si bé aquests noms no estan documentats en Schulze, però la família de MAURUS està molt descabdellada en inscr. etc. (*Maurus*, *Maurellus* etc.) i amb molta descendència en NLL occitans (Skok, § 197); i -ICIUS (i fins -ACIUS) foren sufixos antroponímics ja romans (cf. *Patricius*, *Matricius* etc.). Skok admet MAURENTIUS per a *Mauressac* cº Auterive, H.Gar. (ja en el Cart.de Lezat, *Hist.Lgd.* v, 1751), base que no és impossible en fon. occitana, però allí i tot seria millor MAURICIUS. Per al nostre, en fon. cat. caldria -ACIUS, o almenys -ICIUS, no pas -ENTIUS; en tot

cas -ATIUS ni -ENTIUS (a desgrat de Aebischer, *Top.* 155, Piel, *Est.R.Aramon* XIII, 241) no són possibles segons fon. cat. Tampoc MATRICIUS (suggerit per Molinier, en els índexs d'*Hist. Lgd.*) que solament es podria aplicar a un *Moderciag*, que cita ell, però deu ser d'un lloc diferent.

Masarbonès, V. *Mas* *Masboquera*, V. *Mas*

EL MASCÀ

Gran vall interior dels Ports de Tortosa=Beseit al peu, Oest, de Caro. Visitat diverses vegades, 1926, 1931 etc.: oït allí, i a Roquetes etc.: *lo maská*, *al maská*. Hi havia llavors, en el fons i al bell mig, un gros i vell hostal, freqüentat per bosquerols, traguers i mulataires, que jo veia llavors amb grans piques i abeuradors, en forma ben necessària per a ells, és clar.

La vall té dos costats o vessants: l'obac, molt boscos, que davalla de Caro, el gran puig, i el més fèrtil, de l'altra banda. Ja en tinc una menció antiga: «Solana del *Mazcha*» a. 1316, sentència sobre els terminals de *Carles*, que Albert Curto ens extracta d'una còpia del S. XV, conservada a l'arxiu municipal de Tortosa.

ETIM. àr. *al-másqâ*, nom instrumental de l'arrel *sqj*, la mateixa que ha donat *sèquia*. *RMa.* tradueix 30 *másqâ* «aqueductus» (a la p. 186); i de nou, p. 249 amb aquesta traducció llatina i la glossa catalana «abe<u>rador»; *PAlc.*: «abrevadero: *mazzcá*, pl. *maçáquib*», també traduït «pilar de agua»; i Dozy el retroba en l'Edrissi traduït «abrevoir» (*Suppl.* I, 665b).

HOMÒNIMS i PARÒNIMS. Font de *Matxcar* en te. de Castalla (xxxv, 37.17); hi ha aquí l'alternança valenciana *peixcar* / *pescar*, *vixca* / *visca*, *bixco* / *visco*, *fascal* / *faixcal*; ajuntant-s'hi la vacil·lació entre fricativa i africada: com en *Maigmó* pron. *mažmó*, *buš-kampána*=*Puig Campana*; quant a la -r d'aquesta forma pot haver estat afegida per ultracorrecció, car alguns emmudeixen totes les r finals, cosa general en una rodalia gens llunyana: la de Monòver, ciutat uns 14 k. al SO. de Castalla.

Val a dir que el nom *Maskár* es retroba com una pda. d'Orba (xxxv, 119, 11), on suposo que també hi ha fonts, i en tot cas és vora altres partides d'aquesta naturalesa: *L'Alberca* (xxxiv, 120.10) (<àr. *birka* 'basal, estanyol') i l'*Algoleja* (126.6) «canalis a flumine majore derivatus». Orba ja és més lluny d'aquella zona (45 k. de Castalla i uns 55 de Monòver): aquí potser hi ajudà una confusió dels moriscos amb l'àr. *mu'áskar* 'campament', que vulgarment també es podia pronunciar *ma'áskar*; i també hi degueren ajudar els noms del grup de *Mascarat*.